

Davacılar : 1- TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
2- Halit Orhan
3- Mehmet Katırcı
Vekili : Av. Zühal Sirkecioğlu Dönmez
Bestekar Sok. No:49/5 - Kavaklıdere/ANKARA
Davalılar : 1- Başbakanlık - ANKARA
2- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - ANKARA
3- Tekirdağ Valiliği (Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı) - TEKİRDAĞ

Davanın Özeti : Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesinde bulunan ve Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi sınırları içerisinde kalan taşınmazların, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 11/02/2014 tarihli, 478 sayılı yazıları üzerine 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27. maddesi uyarınca Tekirdağ Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından acele kamulaştırılmasına yönelik 10/03/2014 tarihli, 2014/6065 sayılı Bakanlar Kurulu kararının iptali istenilmektedir.

Savunmaların Özeti : Haksız ve hukuki dayanaktan yoksun olarak açılan davanın reddine karar verilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Selçuk KILIÇ

Düşüncesi : Dava konusu 10/03/2014 tarihli, 2014/6065 sayılı Bakanlar Kurulu kararının iptalinin gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Hasan ÇEĞİNDİR

Düşüncesi : Dava, Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesinde bulunan ve Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi sınırları içerisinde kalan taşınmazların, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 11/02/2014 tarihli, 478 sayılı yazıları üzerine 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27 nci maddesi uyarınca Tekirdağ Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından acele kamulaştırılmasına yönelik 10/03/2014 tarih ve 2014/6065 sayılı Bakanlar Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Davalı idarelerden, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının usule ilişkin iddiaları yerinde görülmemiştir.

Anayasa'nın 13 üncü ve 35 inci maddeleri hükümleri uyarınca mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla Anayasa'ya uygun olarak yasayla sınırlandırılması mümkündür. Ancak, buna ilişkin düzenlemeler, öncelikle kamu yararına dayanmalıdır. Ülkemizin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1 Nolu Protokolüyle de mülkiyet hakkı bir insan hakkı olarak kabul edilmiş ve bu hakkın orantılılık ilkesi çerçevesinde kamu yararı gözetilerek sınırlandırılabilmesi ifade edilmiştir. Buna göre, bir taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkının kamulaştırma yolu ile kaldırılması (mülkiyetin el değiştirmesi) kamu yararının karşılanması zorunluluğunun özel mülkiyet hakkının korunmasından üstün tutulması şartına bağlıdır.

Bu çerçevede, 2942 sayılı Kanunun 27 nci maddesi incelendiğinde, kamulaştırma işlemlerinde öngörülen yöntemlerin bir kısmının uygulanmayarak taşınmaza acele el konulabilmesi yolu, istisnai olarak başvurulabilecek bir yöntem olarak düzenlendiğinden, madde hükmü ile üç durumda acele kamulaştırma yolu ile taşınmaza el konulmasına olanak tanınmıştır. Bu koşullardan ikisi, Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu'nun uygulanmasında yurt savunması

ihtiyacına veya özel kanunlarda öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olması halleri şeklinde açıkça sayılmak suretiyle üstün kamu yararının ve kamu düzeninin korunmasının gerçekleştirilmesi amacıyla acele kamulaştırma yoluna gidilebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda üçüncü koşul olan aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar verilebilmesi için de kamu yararı ve kamu düzenine ilişkin olma halinin maddede yer alan diğer iki koşula paralel nitelik taşıması gerekmektedir.

Acele kamulaştırma, olağanüstü bir kamulaştırma usulü olup istisnai durumlarda uygulanacak bir yöntemdir. Öncelikle, taşınmaz malikleri ile anlaşma yoluna gidilmesi, anlaşmanın gerçekleştirilmesi halinde olağan kamulaştırma yolunun tercih edilmesi gerekmektedir. 2942 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde yer alan acelelik durumunun bulunduğu saptanması halinde ise; anılan madde uyarınca acele kamulaştırılması zorunlu bulunan taşınmazlara yönelik olarak gerekli tespitler yapıp sebepleri de belirtilmek suretiyle başvuruda bulunulması ve bunun sonucunda da başvuruda bulunan taşınmazlara yönelik inceleme yapılarak koşulların gerçekleşmesi halinde Bakanlar Kurulunca 2942 sayılı Kanunun 27 nci maddesi uyarınca aceleliğine karar verilmiş olan taşınmazlara yönelik olarak acele kamulaştırma işlemlerinin yürütülmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

İnceleme konusu olayda, uyuşmazlığa konu taşınmazların Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi (TORSAB) sınırları içinde yer aldığı, TORSAB'ın dağınık ve plansız sanayileşmenin Ergene Havzasında yol açtığı kirliliği gidermek ve yeni kirliliğe yol açmamak ve çevre dostu, diğer sanayi bölgelerinin kapasitelerine olumsuz etkisi olmayan "Green Sanayi" firmalarının bir araya getirilmesi amacıyla kurulduğu, bölgenin konuşlanacağı alanın kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşimleri bakımından tam bir kavşak noktasında olduğu, ASYAPORT Limanının açılması ile limandan en yüksek faydayı sağlama, Ergene Havzası Koruma Eylem Planı ile meydana gelen mekansal kısıtlamalardan aşgari düzeyde etkilenme ve ekolojik bir sanayi bölgesinde yer alabilme düşüncesi nedeniyle 53 parselde, 30 firmanın TORSAB'da yer alabilmek için müracaatta bulunduğu, 426 hektar büyüklüğündeki alan içindeki özel mülkiyete konu parsellerin kamulaştırma iş ve işlemlerinin normal kamulaştırma süreci ile bitirilmeye çalışılması durumunda, çok büyük bir yatırım ve istihdam sağlayacak yatırımcıların heyecanının azalmasına ve yatırımdan vazgeçmelerine neden olabileceği gerekçeleriyle Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi sınırları içinde kalan taşınmazların 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27 nci maddesi uyarınca acele kamulaştırılması yolunda dava konusu 10/03/2014 tarih ve 2014/6065 sayılı Bakanlar Kurulu kararının alındığı anlaşılmaktadır.

Davada, Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi kurulması amacıyla Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesi sınırları dahilinde bulunan uyuşmazlığa konu 426 hektarlık alanın tarım dışı amaçla kullanımına izin verilmesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 14/11/2013 tarihli, 3987 sayılı kararının iptali istemiyle TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası tarafından Tekirdağ İdare Mahkemesinde açılan davada, anılan mahkemenin 24/12/2014 tarihli, E:2014/591, K:2014/1347 sayılı kararıyla söz konusu işlemin iptaline karar verildiği görülmektedir.

Öte yandan, dava konusu Bakanlar Kurulu kararı da incelendiğinde, acele kamulaştırma yapılmasını gerektiren nedenlerin ortaya konulmadığı, acelelik durumu ile üstün kamu yararının ve kamu düzeninin korunmasını gerektiren hallerin açıklanmadığı, böylece mülkiyet hakkı ile bu hakkın sınırlandırılması arasındaki dengenin zedelendiği anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu Bakanlar Kurulu Kararında hukuka uyarlık görülmediğinden, dava konusu işlemin iptaline karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosya incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesinde bulunan ve Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi sınırları içerisinde kalan taşınmazların, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 11/02/2014 tarihli, 478 sayılı yazıları üzerine 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27. maddesi uyarınca Tekirdağ Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından acele kamulaştırılmasına yönelik 10/03/2014 tarihli, 2014/6065 sayılı Bakanlar Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Davalı idarelerden, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının usule ilişkin iddiaları yerinde görülmemiştir.

Anayasanın 35. maddesinde: "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." hükmü, 46. maddesinde: "Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde özel mülkiyette bulunan malları yasada gösterilen esas ve usullere göre kamulaştırmaya yetkilidir." hükmü yer almıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1 Nolu Protokolünün "Mülkiyetin korunması" başlıklı 1. maddesinde: "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez." hükmüne yer verilmiştir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 3. maddesinde; idarelerin kanunlarla yapmak yükümlülüğünde buldukları kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan taşınmaz malları, kaynakları ve irtifak haklarını kamulaştırabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Anılan mevzuat hükümleri açısından bakıldığında; özel mülkiyet hakkının, korunması gereken temel insan hakları arasında öngörüldüğü, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerde mülkiyet hakkını korumaya yönelik düzenlemelere yer verildiği, bu düzenlemelerde mülkiyet hakkına müdahalelerin olabileceğinin öngörüldüğü, ancak bu müdahalelerde kamu yararı gerekçesi, kanuni düzenleme gereği ve ölçülülük ya da orantılılık gibi uluslararası hukukun genel ilkelerinin varlığının dikkate alınması gerektiği, aksi durumda müdahalenin mülkiyet hakkı ihlaline neden olacağı kabul edilmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi kararları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla da bu hususların açık bir şekilde ortaya konulduğu görülmektedir.

Bu açıdan, idarelerin kanunlarla yapmak yükümlülüğünde bulunduğu kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan özel mülkiyetteki taşınmaz malların, kaynakların ve irtifak haklarının kamu gücü kullanılarak kamu eline geçirilmesini ifade eden kamulaştırmanın yargısal incelemesinde, mülkiyet hakkına söz konusu müdahalede yukarıda yer alan hükümler çerçevesinde kamu yararının varlığının, bu kamu yararının karşılanması zorunluluğunun özel mülkiyet hakkının korunmasından üstün olmasının ve orantılılık noktasında adil dengenin sağlanıp sağlanmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlığa konu taşınmazların Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi (TORSAB) sınırları içinde yer aldığı, TORSAB'ın dağınık ve plansız sanayileşmenin Ergene Havzasında yol açtığı kirliliği gidermek ve yeni kirliliğe yol açmamak ve çevre dostu, diğer sanayi bölgelerinin kapasitelerine olumsuz etkisi olmayan "green sanayi" firmalarının bir araya getirilmesi amacıyla kurulduğu, bölgenin konuşlanacağı alanın kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımları bakımından tam bir kavşak noktasında olduğu, ASYAPORT Limanının açılması ile limandan en yüksek faydayı sağlama, Ergene Havzası Koruma Eylem Planı ile meydana gelen mekansal kısıtlamalardan asgari düzeyde etkilenme ve ekolojik bir sanayi bölgesinde yer alabilme düşüncesi nedeniyle 53 parselde, 30 firmanın TORSAB'da yer alabilmek için müracaatta bulunduğu, 426 hektar büyüklüğündeki alan içindeki özel mülkiyete konu parsellerin kamulaştırma iş ve işlemlerinin normal kamulaştırma süreci ile bitirmeye çalışılması durumunda, çok büyük bir yatırım ve istihdam sağlayacak yatırımcıların heyecanının azalmasına ve yatırımdan vazgeçmelerine neden olabileceği gerekçeleriyle Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi sınırları içinde

kalan kalan taşınmazların acele kamulaştırılması yolunda dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Bakılan davada, Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi kurulması amacıyla Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesi sınırları dahilinde bulunan uyuşmazlığa konu 426 hektarlık alanın tarım dışı amaçla kullanımına izin verilmesine ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 14/11/2013 tarihli, 3987 sayılı kararının iptali istemiyle TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası tarafından Tekirdağ İdare Mahkemesinde açılan davada, anılan Mahkemenin 24/12/2014 tarihli, E:2014/591, K:2014/1347 sayılı kararıyla; 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı hükümleri uyarınca organize sanayi bölgelerindeki ortalama doluluk oranının %71,20 olduğu ve organize sanayi bölgeleri dışındaki mevcut planlı sanayi alanlarında sanayi yatırımlarına izin verilebilmesi için gerekli %75'lik sınır şartının oluşmadığı, alternatif organize sanayi bölgeleri alan araştırmasının eksik nitelikte olduğu, dolayısıyla eksik araştırmaya dayanan ve bu yüzden korunması I. derecede öncelikli tarım toprağı vasfındaki 426 ha. yüzölçümlü taşınmazın tarımsal amaç dışı kullanımına izin verilmesi yolundaki dava konusu işlemin mevzuata ve hukuka aykırı olduğu gerekçeleriyle söz konusu tarım dışı amaçla kullanım izninin iptaline karar verildiği görülmektedir.

Öte yandan, davaya konu organize sanayi bölgesine yönelik 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli planların henüz yapılmadığı, organize sanayi bölgesine yönelik kamulaştırma işlemleri yapılmadan önce alana dair planların yapılması gerekliliği de açıktır.

Bu durumda, uyuşmazlığa konu organize sanayi bölgesinin kurulması öngörülen alanın tarım dışı kullanımına yönelik kararın yukarıda bahsi geçen Mahkeme kararıyla iptal edildiği, dolayısıyla organize sanayi bölgesi kurulması amacıyla mülkiyet hakkına müdahale edilme koşulları oluşmadığından, organize sanayi bölgesi adına 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27. maddesi kapsamında acele kamulaştırma yapılmasına yönelik dava konusu Bakanlar Kurulu kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununa 6545 sayılı Kanununun 18. maddesiyle eklenen "İvedi yargılama usulü" başlıklı 20/A maddesi kapsamında kalan davada dava konusu Bakanlar Kurulu kararının iptaline, aşağıda ayrıntısı yer alan 293,40 TL yargılama giderleri ile davacılar vekili lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca Takdir edilen 1.500,00 TL vekalet ücretinin davalı idarelerden alınarak davacılara verilmesine, artan posta avansının istemi halinde davacıya iadesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 (onbeş) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna temyiz isteminde bulunulabileceğinin duyurulmasına, 29/06/2015 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Habibe	İlhan	Ramazan	Ekrem	Taha Erdinç
ÜNAL	HANAĞASI	EROL	ÖZÜBEK	BÜLBÜL
				(X)

Yargılama Giderleri

Başvurma Harcı	: 38,70 TL
Karar Harcı	: 52,40 TL
Y.D. Harcı	: 41,50 TL
Vekalet Suret Harcı	: 3,80 TL
Posta Giderleri	: 157,00 TL
Toplam	: 293,40 TL